

Поточна економічна ситуація в Україні характеризується вагомим зростанням боргового навантаження, що виступає одним з базових факторів гальмування розвитку економіки країни.

Основними причинами зростання обсягу державного боргу в 2014–2015 рр. стали наступні:

- політична криза, анексія АР Крим та тривалий військовий конфлікт на сході країни;
- глибока економічна рецесія, викликана перегрупуванням економічних зв'язків з міжнародними партнерами та руйнуванням інфраструктури та промислових об'єктів на частині території країни;
- фінансування за рахунок державних запозичень дефіциту державного бюджету, зростання якого обумовлене в значній мірі збільшенням видатків на оборону та обслуговування державного боргу;
- необхідність потужної державної підтримки державних підприємств та банків, зокрема НАК «Нафтогаз України» тощо.

За підсумком останніх двох років сукупний обсяг державного боргу зріс більш ніж на 40% до 1 571,77 млрд. грн.

В той же час, загальна сума державного боргу, приведена до еквіваленту іноземної валюти, навпаки, продемонструвала деяке скорочення за цей же період. Так, якщо станом на 01.01.2014 р. загальний державний борг відповідав 73,16 млрд. дол. США (в еквіваленті), то станом на 01.01.2016 р. – 65,49 млрд. дол. США (в еквіваленті).

Проведене дослідження стану та динаміки показників державного боргу України за підсумком 2015 року дозволяє сформулювати наступні висновки:

1. Одним з положень угод українського уряду з МВФ є досягнення відношення обсягу державного боргу на рівні 70% від ВВП у 2020 році. Згідно з попередніми даними, доступними на дату написання огляду, сукупний обсяг державного боргу, приведений до гривневого еквіваленту, перевищує 100% від ВВП у фактичних цінах за результатом 2015 року.

2. Уряд повідомляє, що в минулому році, завдяки вдалій кредитній політиці, що включила в себе укладання угоди щодо реструктуризації частини заборгованості України перед зовнішніми приватними кредиторами, обсяг державного боргу скоротився на 6 млрд. дол. США.

В той же час, порівняння динаміки показників сукупного державного боргу, приведеного до доларового еквіваленту, з динамікою валютного курсу UAH/USD за відповідний період, дозволяє говорити, що тільки завдяки девальвації внутрішній борг

скоротився відносно на 8,94 млрд. дол. США. в еквіваленті.

Разом з тим, обсяг внутрішнього боргу (приведений у національній валюті) за цей період тільки зростав – до 529,46 млрд. грн. станом на 01.01.2016 р. (+40,59 млрд. грн. протягом минулого року). Показники зовнішнього державного боргу в 2015 році також демонстрували зростання, – на 12% до 43,43 млрд. дол. США. Таким чином, скорочення сукупного показника держборгу в 2015 році обумовлене переважно відносним зменшенням частини зобов'язань країни, номінованих в національній валюті, внаслідок девальвації.

3. Проведена реструктуризація частини зовнішнього приватного боргу України включила в себе списання частини зобов'язань в обсязі 3,8 млрд. дол. США. Проте умови реструктуризації не були схвалені для серії облігацій зовнішньої державної позики, що перебувають у власності Російської Федерації, у розмірі 3 млрд. дол. США, термін погашення яких настав у грудні 2015 р., та щодо яких РФ подано позов до Високого суду Лондона про стягнення боргу.

Важливо зазначити, що деякі положення угоди щодо реструктуризації справлятимуть певний тиск на висхідні тенденції в українській економіці. Так, нею передбачене підвищення відсоткової ставки за борговими зобов'язаннями (з 7,22% до 7,75%). Крім того, якщо темпи зростання економіки перевищать 3% на рік, кредитори отримають 15% вартості цього відсотка зростання ВВП. Якщо темп зростання економіки перевищить 4% на рік, кредитори отримають 40% вартості від кожного відсотка такого зростання (ця умова набуває чинності з 2021 року і діятиме 20 наступних років).

Огляд підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних НБУ (режим доступу: <http://bank.gov.ua>), НКЦПФР (режим доступу: <http://www.ssmc.gov.ua>), Міністерства фінансів України (режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>), Державного комітету статистики України (режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>), МВФ (режим доступу: <http://www.imf.org/>).

Повні версії аналітичних оглядів завжди є у вільному доступі на офіційному сайті НРА «Рюрік» (<http://rurik.com.ua>).

Відповідальний за випуск:

Директор з розвитку НРА «Рюрік»,
к.е.н., Долінський Леонід Борисович, тел. (044) 383-04-76;

Відповідальний аналітик:

Старший фінансовий аналітик НРА «Рюрік»
Ярош Станіслава Сергіївна, тел. (044) 489-87-33/49 (вн. 703).